СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ IX. — Олифантъ, Па. Четверъ 3-го Жовтня 1901. — Число 40.

Переглядъ тыждневый.

Войска союзнй вже выцофанй зъ столицѣ Хинъ, мѣста Пекину, а ихъ мѣсце заняли Хинцѣ.

Убійця бувшого президента McKinley-а, Леонъ Чолґошь зôставъ засудженый на смерть. Розправа тревала не цѣлыхъ два дни. Пôдчасъ розправы Чолґошь сейчасъ признавъ ся до вины и не сказавъ на свою оборону нѣ слова. Его боронили зъ уряду два добрй адвокаты. Зъ Бофало перевезено его до мѣста Оборнъ, где сидить зъ 4 другими убійниками, а 28. октобра посадять его на електричный столець. Въ Оборнъ зôбралась на стаціи колѣєвôй товпа народу и хотѣла его лінчувати, але поліція розôгнала народъ. Кажуть, що Чолґошь жалує теперь свого учинку и зовсѣмъ упавъ на духу.

Филипиньскй повстанцѣ спôймали въ суботу майже цѣлу компанію американьскихъ вояковъ въ Balangiga на островѣ Самаръ. Лишь 27 удалось утечи, а и зъ тыхъ 11 раненыхъ. Прочи убитй або спôйманй до неволѣ.

Кубаньска конституційна конвенція вже выробила выборче право для будучои республики и предложила копію президентови и другимъ вызшимъ урядникамъ Спол. Державъ. Пôсля сего права выборы сенаторôвъ, репрезентантôвъ и електорôвъ президента, ґ оверне рôвъ и електорôвъ сенаторскихъ мають вôдбути ся въ 4 рôжныхъ днияхъ. Рядъ Спол. Державъ мае сказати свою думку дотычно сихъ правъ и вôдъ сего буде залежати ихъ остаточне приняте.

По Канадѣ подорожуе теперь анґлійскій престолонаслѣдникъ зъ жѣнкою, князь Йорку. Подорожь его обчислена на сесе, абы Канадійцямъ пригадати, що они належать до Анґліи тай взбудути въ нихъ привязане и любовь для династіи. Та дарма! Канадійцѣ суть нынѣ Американцями и забувають за стару Анґлію тай еи династію. Князь Йорку якъ разъ тодѣ пріѣхавъ до канадійского мѣста Квебекъ, коли президентъ Спол. Державъ закончивъ жите (дня 14. вересня) а Канадійцѣ вмѣсто тѣшити приѣздомъ свого будучого короля, всюды повывѣшували жалобнй фаны на знакъ жалю по президентѣ. Се найлѣпше говорить, що бôльша притягаюча сила для Канадійцѣвъ лежить въ Спол. Державахъ, якъ въ старôй Анґліи, въ еи старôй династіи и въ пр. старыхъ нащадкахъ.

Противъ-католицкй змагання, якй вже вôдъ кôлькохъ лѣтъ ширять ся сильно мѣжь австрійскими Нѣмцями, чимало налякали католицке духовеньство въ цѣлôй Австріи. Рôкъ-рôчно переходить множество Нѣмцѣвъ-католикôвъ до табору лютеранôвъ; росте число невдоволеныхъ, а т. зв. партія Всенѣмцѣвъ зо словами: „Геть вôдъ Риму!“ роспочала зъ католицизмомъ борбу на жите и смерть. Причина сего лиха лежить головно въ удержавленю церкви, въ примѣненю религіи до політичныхъ цѣлей и въ тôмъ, що дуже многй достойники церкви змѣнили ся нынѣ въ урядникôвъ, тай стали ся унижеными слугами правительства. Щобы сему зарадити, вôдбуло ся у Вѣдни дня 20-го серпня с. р. перше загальне вѣче австрійского клира. На вѣчу було присутныхъ до 500 участникôвъ, зъ якихъ майже всѣ рѣшили направляти дотерѣшнй блуды, зъ бôльшою енерґією бороти ся зъ противниками католицизму и выбиватись зъ пôдъ власти тыхъ, котрй хотять зробити еи слѣпымъ орудіемъ до своихъ цѣлей. Чи дѣйстно такъ буде — зобачимо незабавки. Нема сумнѣву, що католицизмъ въ Австріи потребуе многихъ реформъ, а се признае кождый розумный чоловѣкъ.

Стрѣча російского царя зъ нѣмецкимъ цѣсаремъ и анґлійскимъ королемъ вôдбула ся такъ, якъ було заповѣджено. Стрѣча наступила на морю и то зъ великою помпою, почôмъ царь поѣхавъ до Франціи, конферувавъ двѣ годины зъ президентомъ французкои републики, Любетомъ, бувъ на великихъ маневрахъ французкои арміи и дня 21. м. м. вôдъѣхавъ домôвъ. Европейскй ґазеты широко росписують ся, немовь бы ся візита царя и стрѣча монархôвъ була дуже великои політичнои ваги. Въ першôй мѣрѣ, сй три великй державы т. е. Франція, Росія и Нѣмеччина мали заключити зъ собою якійсь тайный союзъ, а пôзнѣйше зъобовязались (такъ твердять згаданй ґазеты) не шкодити собѣ и непровадити вôйны черезъ 10 лѣтъ. Выходило бы зъ сего, що цѣль царской поѣздки — загальный миръ и добробытъ, але въ дѣйстности такъ не е. Тамъ, де держать величезнй арміи, де ложать на ихъ удержане и уоружене всѣ матеріяльнй засобы народôвъ, де занедбують все, якъ просвѣту и пр., щобы лишь армію зробити якъ найсильнѣйшою, тамъ не може бути мовы о мирѣ и добробытѣ.

Въ полуд. Африцѣ стара бѣда зъ новыми додатками. Лордъ Кіченеръ вербуе новй полки зъ дикунôвъ — Кафрôвъ, починае выконувати погрозы, якй заповѣвъ въ звѣстнôй проклямаціи и взагалѣ, веде вôйну на татарскій способъ. Таке поступоване вмѣсто хôсна, лишь бôльшу шкоду приносять Анґліи. Поминувши се, що Буры зовсѣмъ не упадають на дусѣ, що минувшого тыждня въ пятьохъ мѣсцяхъ побили Анґлійцѣвъ, що теперь выступають ще зъ бôльшою енерґією и завзятемъ, ще одна велика бѣда прибувае для лорда Кіченера. Именно, въ Наталю и кольоніи Кейпъ приготовляе ся велике повстане. Ось що донесли телеґрамы зъ дня 26. м. м.: Буры дуже чиннй и своими вôдрядами заляли цѣлу кольонію Кейпъ. Находять ся теперь лишь 40 миль вôдъ столицѣ сего краю (Кейпъ Тавнъ) а множество кольонистôвъ вступае въ ихъ ряды. Войсковй власти мають дуже мало вѣстей о повстаню, котре ширить ся въ цѣлôмъ краю, а навѣть не знають кôлько кольоністôвъ пристало до Бурôвъ. — Выходить зъ сего, що на поступоване Кіченера обурюе ся весь загал пол. Африки и протестуе въ той спосôбъ, якъ то чинять Буры: зъ оружемъ въ рукахъ. Приватнй кореспонденты пишуть, що навѣть кольонисты, котрй суть родовитыми Анґлійцями, беруть участь въ повстаню. Подôбно твердить и оденъ Американець, котрый недавно повернувъ зъ пол. Африки. Наколи такъ дальше пôде, говорить вôнъ, такъ нема сумнѣву, що вôдъ Анґліи вôдпадуть всѣ полудневоафриканьскй посѣлости, якъ вôдпала Америка за часôвъ Вошинґтона. Тамъ такожь вже перебрала ся мѣрка терпеливости, повстане огортае цѣлый край и мабуть незабавки нѣхто не вспѣе его придушити. Народъ анґлійскій прозрить тодѣ, що такого лиха надѣлало ему несовѣстне правительство и лордъ Кіченеръ, але вже буде запôзно.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Жовтень.		
3	Ч.	Евстаѳія
4	П.	Кодрата, Инатія
5	С.	Фоки, Іоны
6	Н.	18. Іоанна Крест.
7	П.	Ѳеклы
8	В.	Евфросинии
9	С.	† Іоанна Богослова

— **Коло** Бостону, Мас. на стаціи Евонъ зъударили ся два желѣзничй поѣзды — тягаровый и особовый и то въ найбôльшôмъ розгонѣ. Наслѣдки катастрофы, якъ звычайно въ такихъ случаяхъ, були страшнй: кôлька вагонôвъ розбитыхъ, 6 людей згинуло на мѣсци, а раненыхъ начислили на 30.

— **Ґазъ** въ фабрицѣ Essex & Hudson Gas Co. въ Ню Йорку експльодувавъ мин. пятницѣ и забивъ 6 робôтниковъ, а сѣмохъ покалѣчивъ. Зъ експльозіи повставъ бувъ такожь огонь, але на щасте сторожа пожарна угасила его скоро.

— **Зô** справоздания Librarian of Congress показуе ся, що въ 1900 родѣ выходило въ Спол. Державахъ 21,325 ґазетъ и періодичныхъ выдавництвъ. Зъ того було 2,200 денникôвъ, 15,681 тыждневникôвъ, 2,828 мѣсячникôвъ и т. д. Якъ бачимо, гарне число, а капіталісты и всякй американьскй назадники не д[о]ромъ такъ радй-бъ вкоротити свободу и розвôй тутешнои пресы. На щасте се имъ не удасть ся.

— **Банкъ** М.Ионаша, при ул. Кароля Людвика у Львовѣ, (Галичина) обôкрали не выслѣдженй доси злодѣѣ на суму 80 тысячь коронъ. Злодѣѣ достали ся до банку черезъ пивницю, пробивши дѣру въ склепленю и пôдлозѣ, желѣзну касу розôбрали при помочи слюсарскихъ знарядôвъ, а все робили такъ мудро, що поліція нѣякъ не може натрафити на ихъ слѣдъ. Замѣтне, що они зовсѣмъ не брали срѣбныхъ грошей, лишь золото и паперы.

— **Закладъ** для божевôльныхъ въ Норфоукъ, Неб. згорѣвъ дня 23. м. м. Шкода выносить 300 тысячь долярôвъ, бо зъ 11-охъ будынкôвъ закладу, 9 зовсѣмъ спопелѣло. Пôдчасъ пожару було чимало клопоту зъ 560 божевôльными, котрй тамъ тодѣ находили ся. На видъ пожару, деякй зъ нихъ кидали ся на дозорцѣвъ; многй розбѣгали ся на всѣ стороны, скакали въ огонь, або нѣякъ не хотѣли дати ся выпровадити въ безпечне мѣсце. Трехъ зъ нихъ згорѣло живцемъ въ огни, а зъ прочими доперва по довгихъ короводахъ, якось упорали ся тай выратували вôдъ погибели.

— **Надзвычайнои** вартости автоматъ вынайшовъ судовый канцелістъ В. Сомбекъ, въ галицкôмъ мѣсточку Гвôздци. Автоматъ сей, о простôй конструкціи, замыкае рампы на зелѣзницяхъ, коли надходить поѣздъ, и вôдчиняе по вôдходѣ. Щось такого дуже придало бы ся й на американьскихъ зелѣзницяхъ.

PRESIDENT ROOSEVELT.

Теперѣшный найвысшій урядникъ Спол. Державъ.

— **Помѣжь** мѣстомъ Ліверпулъ и Манчестеръ (Анґлія), де передъ 72 роками славный Стіфенсонъ пустивъ въ рухъ свою першу парову льокомотиву, задумують Анґлійцѣ побудувати блискавичну, електричну желѣзницю, котрою буде можна ѣхати 16 кільометрôвъ на годину.

— **Подорожуючій** теперь по Канадѣ анґлійскій престолонаслѣдникъ зъ женою, князь Корнваліи и Йорку, приѣде днесь до Вінніпеґъ, Ман.

— **До** директора арештôвъ въ Auburn, N. Y., де въ крѣслѣ електричнôмъ буде страченый Чолґошь, убійникъ президента, голосить ся множество осôбъ, котрй бажають бути свѣдками выконаня засуду. До теперь зголосило ся 120 людей, мѣжь якими е кôльканайцять женщинъ, а перша така просьба надôйшла въ годину по смерти президента.

— **О. Жолдакъ**, секретарь галицкого митрополита, якъ доносять, выѣхавъ 11. м. м. зъ Галичины и е теперь въ дорозѣ до Канады.

— **Нову** и велику фабрику дроту будуе „Pittsburg Steel Co.“ въ Монессенъ, Па. Кошта еи будовы обчисляють на 1,500,000, а буде въ нѣй працювати 1500 робôтникôвъ.

— **Джума** появила ся вже й въ Италіи. Въ мѣстѣ Неаполю вôдкрыли 7 случаѣвъ сеи страшнои недуги, зъ якихъ 3 скôнчили ся смертію.

— **Межи** чорными и бѣлыми мешканцями мѣста Сомервілъ, Текс. прійшло минувшого вôвторка до великои бійки. Оденъ муринъ и оденъ бѣлый переплатили бійку житемъ.

— **Міністерскій** секретарь, Карманъ, застрѣливъ ся въ Будапештѣ (Угорщина) зъ причины великихъ довгôвъ.

— **Поверхъ** 100 людей, котрй минувшого четверга ѣхали желѣзницею New York Central, завдячують свое жите лише одному громови и блискавици. Було се въ ночи, коли небо покрыло ся чорными хмарами, звѣяла ся скажена буря, а на землю налягла така страшна пôтьма, що крокъ на передъ вже нѣчого не можна було видѣти. Въ таку пору летѣвъ поѣздъ черезъ гористу околицю цѣлою силою пары. Втôмъ загремѣло, блиснуло и кондукторъ фіреръ зобачивъ при свѣтлѣ блискавицѣ, що на желѣзничôмъ шляху лежить кôлька телеґрафічныхъ стовпôвъ, поваленыхъ бурею. Давъ сиґналъ и въ однôй хвили задержано поѣздъ тай усунено перешкоду. Наколи-бъ не блискавиця, поѣздъ бувъ бы безъ сумнѣву выскочивъ изъ шинъ, а въ такихъ случаяхъ е готове нещасте.

— **Наскучило ся**. Тягаровый поѣздъ, зложеный зъ кôльканайцятьохъ возôвъ, стоявъ оногды на стаціи Фольксґартенъ коло Черновець (на Буковинѣ) безъ догляду, бо машиністъ и кондукторы пошли на снѣдане до реставраціи. Поѣздови наскучило ся такъ довго чекати и выѣхавъ самъ зô стаціи. Коли кондукторы и машиністъ выбѣгли зъ реставраціи, поѣздъ бувъ вже далеко тай летѣвъ зъ незвычайною силою. Сѣмъ кільометрôвъ тревала шалена ѣзда безъ утомы, ажь коло стаціи Молодѣ поѣздъ станувъ засапаный, бо дорога вела пôдъ гору. Ту его дôгнали, накартали добре за непослухъ и завернули зъ дороги.

— **Черезъ** пiятику лучила ся коло Темешвару (Угорщина) страшна родинна драма. Господаръ зъ Антальфальва Павло Петрикъ прійшовъ онодѣ вечеромъ домôвъ запитый до безтямы й задусивъ свою 19-лѣтну жѣнку и 9-мѣсячну свою дитину. По доконанôмъ убійствѣ положивъ ся спокôйно спати. Коли на другій день пробудивъ ся и побачивъ жертвы свого страшного злочину, повѣсивъ ся.

— **Небеспечного** опришка, що нападавъ на селянъ ѣдучихъ зъ мѣста львôвско-янôвскимъ гостинцемъ, (Галичина) арештувала поліція. Вôнъ сказавъ, що называе ся Францъ Недвідекъ; тымчасомъ, коли его спроваджено на поліцію, показало ся, що то нотованый небеспечный злодѣй, Кароль Немецъ, котрый въ спôлцѣ зô своими товаришами нападавъ на людей. За его товаришами слѣдить жандармерія.

— **Доходы** панѣ McKinley, вдова по пок. президентѣ, якъ подають зъ пмовѣрныхъ жерелъ, будуть выносити округлыхъ 13 тысячь долярôвъ рôчно.

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
The Little Russian Weekly, published every Thursday by the Svoboda Publ. Co., 111 Lackawanna Str., Olyphant, Pa.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered at Olyphant, Pa. Post Office as Second Class Matter.

„Свобода“

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ »Р. Н. Союза«, выходить що тыжденя въ Четверъ и коштуе:

Въ Америцѣ на рôкъ	$2.00
„ „ „ пôвъ року	1.00
„ „ „ чверть року	50
„ „ „ оденъ мѣсяць	18
До старого краю на рôкъ	$2.00

Оплачувати ґазету треба всегда зъ горы (напередъ).

Адресъ:
„SVOBODA“
111 Lackawanna Str.,
OLYPHANT, PA.

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то е карточку, котру дôстанете вôдъ почтара або аґента на експресовôмъ офісѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годнѣ грошей дôстати.

БЕЗЪИМЕННЫХЪ ДОПИСЕЙ НЕ ПРИНИМАЕМО.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, такожь свôй старый адресъ.

Черезъ нашу редакцію можна замовляти и пересылати грошѣ для всѣхъ старокраевыхъ рускихъ ґазетъ и другихъ выдавництвъ.

БОРБА ПОЧАЛАСЬ...

Послѣдными часами накинулись на „Свободу“ „Slovensky Dennik“, „Ам. Р. Вѣстникъ“ и „Свѣтъ“ зъ ще бôльшою заѣлостію, якъ коли небудь передъ тымъ. Оскаржують насъ о се, до чого мы нѣколи не признавались, пôдбурюють людей, оскаржують передъ всѣлякими властями, вызывають послѣдными корчемными словами, строять ся насъ знищити.

На разѣ не вôдповѣдаемо на ихъ лайки, чекаючи ажь выбрешуть ся, бо еще не скôнчили.

Однаково жь въ хвили такôй якъ нынѣшна, варта ся намъ застановити надъ питанемъ: х т о з ъ н а м и?

Тыхъ, що хотѣли-бъ насъ зъѣсти имя: леґіонъ, тай сильнѣ они не мало.

Въ ихъ рукахъ брутальна сила. За ними стоять грошѣ православнои місіи, грошѣ цѣлого „Соединенія“, грошѣ мадяронôвъ и тыхъ Словакôвъ, що хотѣли-бъ загорнути пôдъ свои руки всѣхъ тутешныхъ Русинôвъ, якъ вже надъ декотрыми панують. На ихъ услугахъ ґазеты, що розходять ся въ кôлькохъ тысячахъ примѣрникôвъ, та всѣлякого рода аґенты, що готовѣ душу свою положити за — склянку пива. Та найбôльшимъ ихъ приятелемъ и помôчникомъ въ борбѣ противъ насъ е т е м н о т а р у с к о г о л ю д у. Она то зробила, що мадяроны всѣлякого калѣбру, котрѣ встыдають ся всего що руске, котрѣ въ дома зъ родиною говорять лишь по мадярски, у котрыхъ нема и крихôтки руского духа — стали тутъ рускими проводирами. Темнота зробила, що православнѣ подвижники, що часто не розумѣють зовсѣмъ нашои бесѣды, що дишуть ненавистею до всего що руске, а выхваляють пôдъ небеса Росію и батюшку царя — стали тутъ на чолѣ Русинôвъ.

Темнота и лишь темнота есть причиною того, що деякѣ Словаки загорнули Русинôвъ до своихъ орґанізацій, до своихъ костелôвъ и уходять за покровителѣвъ и опѣкунôвъ „шаленего Руснака.“

А хто-жъ зъ „Свободою“, хто зъ нами?

Чимъ мы будемо боротись противъ ворогôвъ?

Тай хто у борбѣ намъ поможе?

Мы не маемъ до помочи нѣ грошей, нѣ розповсюдненыхъ ґазетъ, нѣ темноты.

На кого-жь маемъ оглядатись, у кого помочи шукати?

Чи у „сильныхъ свѣта сего“: у правительствъ австрійского, мадярского, чи россійского? Чи у Римѣ, святѣйшому синодѣ, або у епископôвъ тутешныхъ, чи краевыхъ?

Нѣ, и ще разъ нѣ. Помочи зъ тыхъ сторôнъ не можемо сподѣвати ся, бо „сильнѣ міра сего“ стоять на боцѣ нашихъ противникôвъ. Впрочѣмъ мы и не потрѣбуемъ ихъ помочи, бо се значило-бъ покоритись, пôддатись, а сего мы не думаемъ робити.

Одинока наша надѣя лишь на народъ, робучій рускій народъ.

Той народъ, для котрого добра працювати е цѣлею „Свободы“; вôнъ лише оденъ може стати по нашôй сторонѣ и зъ нами.

Вправдѣ до теперь народъ сей ще дрѣмае, але лучѣ сходячого сонця вже свѣтять прямо въ его очи и вôнъ мусить ихъ отворити, збудитись. А збудившись, вôнъ не буде спочивати, не буде дальше лежати, якъ мертва колода, — але збудженый разъ зô сну та вырушеный зô свого леговиска пустить ся мовъ величезный камѣнь по стромкôй скалѣ въ долину. О, тогды нехай нѣхто не стае ему въ дорозѣ до свѣтла, до поступу, до правды! Тогды нехай жаднѣ проводирѣ не старають ся его навернути назадъ зъ дороги и до сну вколисувати!

Такъ, „Свобода“ рахуе лишь на народъ, на его здоровый розумъ и силу.

Але поки-що обовязкомъ кождого честного и свѣдомого Русина есть хвилю розбудженя сего народа якъ найскорше приспѣшити.

Тожь прочь зъ байдужностію, прочь зъ оспалостію! Теперь не пора на такѣ рѣчи.

До борбы, братя, зъ всякою темнотою, заскорузлôстю, пôдлотою, що хотѣла-бъ навѣть на вôльнôй земли накладати на насъ пута. До бою за добро народа, за права святѣ!

Нехай не буде борця, що не занявъ бы свого мѣсця у сѣмъ бою, не станувъ въ лініи, бо прійде часъ, „коли нѣхто не може робити“!

Хочь насъ мало, але мы сильнѣ. Сильнѣ любовію до руского робучого народа, свѣдомостію своеѣ цѣли.

До борбы!

Але не до борбы кулями, баґнетами, грôшми, пôдлотою, обмовою, але борбы людскои, чесной. До борбы при помочи бесѣдъ, вечеркôвъ, книжокъ, часописей.

А коли такъ всѣ, въ чіихъ жилахъ пливе руска кровь, въ чіихъ грудяхъ палае невгасима любовь до руского народу, хто бажае ему добра — станутъ до борбы честнои а завзятои — тогды певно побѣда буде наша. И то такъ певно, якъ певно по ночи наступае день!

Новѣ
рускѣ послы до галицкого сойму.*)

Судный день вôдбувъ ся.

Дня 5. септембра вôдбули ся выборы до галицкого сойму. Русинамъ належить ся найменше 47 послôвъ въ сѣльскôй куріи, але Русь поставила своихъ кандидатôвъ лишь въ 42 повѣтахъ, зъ котрыхъ выйшли послами ледвѣсенько 9, а крôмъ нихъ ще иншѣ 4 Русины (2 полякофілы а 2 москвофілы). Значить, Русинôвъ-послôвъ засяде въ соймѣ 13. Польска шляхта, котра провадить взглядомъ Русинôвъ въ Галичинѣ таку саму політику, якъ Прусы взглядомъ Полякôвъ, справедливо заслужила собѣ на имя »польска гаката«.

Польско-шляхоцкій комітетъ выборчій, або инакше комітетъ розбôѣвъ не перебиравъ въ средствахъ, щобъ лишь выйшовъ посломъ шляхтичь або ихъ прихильникъ. Надужитя всякого рода, розпиване, битє, крадѣжь голосôвъ, фалшоване и т. п. злодѣйства, се средства, за помочію котрыхъ шляхта польска скрѣплена буде панувати надъ нуждою галицкою новыхъ 6 лѣтъ. Правда, симъ разомъ не потекла хлопска кровь, якъ р. 1897. до парляменту, але за те выборчѣ шахрайства и злодѣйства дôйшли до досконалости. Читаючи рускѣ и хлопскѣ польскѣ часописи, чоловѣкови ажъ волосе стае на головѣ, а кровь въ жилахъ крѣпне, що щось можливого може бути въ 20. вѣцѣ та нѣбы въ христіяньско-католицкôй, конституційнôй Австріи. Що шляхта польска выйшла побѣдоносно, то головно мае завдячити намѣстникови Галичины, гр. Пінѣньскому, лотрови въ рукавичкахъ, котрый позволивъ урядникамъ доптати права.

Рускѣ послы и ихъ характеристика.

До выборчои борбы стали двѣ рускѣ партіи: народно-демократична и москвофільска. Перша на 42 своихъ кандидатôвъ, переперла 9 послôвъ; друга, не маючи своихъ людей, поручила выборцямъ 26 народныхъ кандидатôвъ, а 8 кандидатôвъ поставила на власну руку, зъ котрыхъ выйшло ледво 2. Але и тѣ два не суть дѣйсными москвофілами, лишь вымираючими старорутенцями, котрѣ для браку силы пôддають ся звыкло командѣ москвофілôвъ. Радикальна партія мала одного кандидата; польонофілы (польскѣ попыхачѣ) кандидували нѣбы на власну руку и выбрали двохъ. Вô всѣхъ иншихъ повѣтахъ хлопы будуть мати своими заступниками шляхтичѣвъ, панôвъ и ґрафôвъ, т. е. прихильникôвъ »святои коршмы« и »панщизнянои нагайки«.

Послы Русины:

а) д е м о к р а т и ч н о - н а р о д н ѣ:

1) Д-ръ Евгеній Олесницкій, адвокатъ въ Стрыю, выбраный въ повѣтѣ стрыйскôмъ. Се перла руска и пôдъ кождымъ взглядомъ сила знаменита. Політикъ и дѣячь на Руси первоpядный. Вже бувъ посломъ. Своихъ выборцѣвъ провадивъ до выборôвъ въ порядку войсковôмъ, такъ що ґрафъ пôйшовъ въ дубину.

2) Д-ръ Андронікъ Могильницкій, выбраный въ повѣтѣ Рогатинъ, адвокатъ тамже. Сила незаведена, выбраный вперве, але знаный всѣмъ зъ своеи роботы. Шляхтича поваливъ.

3) О. Теодоръ Богачевскій, священникъ, выбраный вперве въ повѣтѣ Долина, на котрого треба числити певно, бо москвофілы его не потвердили на свого посла.

4) Осифъ Гурикъ, хлопъ, выбраный въ повѣтѣ Станиславôвъ. Вже давнѣйше бувъ посломъ до сойму и знаный яко добрый патріотъ и дѣячь въ повѣтѣ. Москвофілы хотѣли его звалити.

5) Дмитро Остапчукъ, хлопъ, выбраный въ повѣтѣ Збаражь. Бувъ перше посломъ и знаный зъ своеи роботы въ повѣтѣ, въ котрôмъ выйшовъ майже одногосно, бо шляхта и москвофілы боялись ставити своихъ кандидатôвъ, щобы не попитись въ дурнѣ.

6) Антôнъ Старухъ, хлопъ, выбраный вперве въ повѣтѣ Лѣско. На сего треба рахувати.

7) Д-ръ Михайло Король, посолъ до парляменту, выбраный въ повѣтѣ Жовква, адвокатъ тамже. До якои партіи належить, не знати, але практичный робôтникъ, щирый дѣячь въ повѣтѣ и галицко-рускій патріотъ. Его дотеперѣшна робота и непорочный характеръ змушують кождого вôдноситись до него зъ повнымъ довѣріемъ. Вже бувъ посломъ до сойму давнѣйше.

8) Михайло Глиджукъ, судія, выбраный вперве въ повѣтѣ Турка. Сподѣватись треба, що Русь на нѣмъ не заведесь. Поваливъ шляхтича.

9) Александеръ Барвѣньскій, професоръ, посолъ до рады державнои и бувшій до сойму, выбраный въ повѣтѣ Броды. Добрый патріотъ, але кепскій політикъ. До теперь провадивъ політику угодову зъ Поляками и йшовъ зъ ними, але мавъ нагоду переконатись тысячь разôвъ, що Русинъ нѣколи не може братати ся зъ польскимъ шляхтичомъ. Есть надѣя, що вразумить ся! Кандидувавъ на власну руку, однѣ лишь москвофілы поставили въ тôмъ повѣтѣ свого кандидата.

б) с т а р о р у с к о - м о с к в о ф і л ь с к ѣ п о с л ы:

10) О. Викторъ Мазикевичь, выбраный вперве въ повѣтѣ Рава Руска, бо народный кандидатъ въ послѣднôй хвили уступивъ, щобы не розбивати рускихъ голосôвъ. Се мѣщукъ-аристократъ, членъ рады повѣтовои, выстарчаючій пôпъ въ селѣ, въ котрôмъ нема школы. Політичныхъ здôбностей въ него тôлько, що у вола фільозофіи; красно потрафить ходити помѣжь дощь. Однакъ зважившии, що его кандидатуру на посла поставила на команду москвофілôвъ партія »ы«, »ѣ« и »ъ-рôвъ«, то сей посолъ буде якъ разъ знаменитымъ представителемъ въ соймѣ »ы«. Его дякъ и писаръ, хлопъ Томашѣвскій, котрый такожь хотѣвъ кандидувати, 10 разъ способнѣйшій на посла.

11) Олекса Барабашь, хлопъ, выбраный въ повѣтѣ Богородчаны. Вже бувъ давнѣйше посломъ и знаный зъ того, що за 6 лѣтъ въ соймѣ не отворивъ анѣ разъ губы. Се добрый представитель »ъ«, не москвофілъ, але отъ собѣ ґазда.

в) п о л ь с к ѣ п о п ы х а ч ѣ:

12) Ксенофонтъ Охримовичь, выбраный въ повѣтѣ Дрогобичь, и 13) о. Корнило Мандичевскій, выбраный въ повѣтѣ Надвôрна. Се доживотнѣ послы, выбиранѣ проти волѣ народу, мальованѣ Русины и попыхачѣ шляхты, котрыхъ частѣйше можъ спôткати при касѣ, коли выплачують посольскѣ пейды, якъ въ сали. А чи мають якій голосъ, то може вже и забули.

Додатокъ.

Значить, польска гаката справилась зъ Русинами добре. Недопущено навѣть стôлько Русинôвъ, щобы могли поставити самостôйне внесене, хоть бы всѣ (на чудо!) йшли рука въ руку, бо на се треба 15 послôвъ. А сему виннѣ не лишь польско-шляхоцка гаката зô своими злодѣйствами та шахрайствами и москвофілы, котрѣ декуда безъ потребы наче жабы дулись и розбивали голосы, але головно винна руска натура.

Руска натура обявилась тутъ тымъ:- бракъ політикôвъ, політичнои орґанізаціи, політичныхъ аґітаторôвъ и всякои контролѣ самыхъ себе; повôльность въ дѣланю, бракъ горожаньскои вôдваги у интелиґентôвъ, а темнота, непорадность и боязнь у хлопôвъ. Сли могло выйти 10 послôвъ рускихъ мимо всякихъ заходôвъ польскои гакаты, то дуже легко могло выйти ще разъ тôлько (пр. въ повѣтахъ: Сокаль, Львôвъ, Чешанôвъ, Бôбрка, Перемышль, Пôдгайцѣ, Городенка, Жидачôвъ и т. д.). Повѣты: Стрый, Збаражь, Жовква и т. д., въ якихъ Русины выграли, суть найлѣпшимъ доказомъ того.

Польскѣ хлопскѣ партіи мають своихъ 10 послôвъ, а то: 4 стояловцѣвъ, 4 хлопского союза и 2 людовцѣвъ. Значить польскѣ людовѣ партіи также выйшли слабшѣ, якъ були. Шляхтичѣ зъ самои хлопскои куріи мають 51 послôвъ. Додайте до того ще куріи: паньску, мѣстъ и палатъ торговельныхъ, въ котрыхъ все выходять шляхтичѣ и ихъ прихильники, то бачите ясно, що галицкій соймъ зôстане й на дальшихъ 6 лѣтъ »шляхоцко-польскимъ сеймомъ.«

У селянъ симъ разомъ такъ рускихъ якъ и польскихъ выразно зазначилась якась байдужнôсть. Однакъ послѣ многихъ познакъ вносити треба, що власне ся нѣбы байдужнôсть есть тою тишиною передъ бурею, котра вырве зъ корѣнемъ много шляхоцко-польскихъ дубôвъ.

Новиною въ сихъ выборахъ есть се, що Русины въ 4 повѣтахъ встримались вôдъ голосованя. Послѣ мене, се крокъ політично неоправданый. Выборы се борба, въ якôй выховуесь людей и выроблюесь характеры, отже сецесія передъ злодѣйствами и въ наслѣдокъ того жалобы передъ рôжными „ясными“ и неясными панами есть забавкою смѣшною. Борба то борба! А ще борба така якъ наша, де розходить ся о жите одного народу, тамъ вôдъ выборôвъ встримуватись не повинно, хоть бы народный кандидатъ мавъ дôстати лишь оденъ голосъ. Боротись на смерть, кожде злодѣйство пятновати, робити заключеня на будуче и кричати на весь свѣтъ, се мусить ввôйти въ параґрафы політичнои тактики Русинôвъ.

Ярославъ.

---

*) Въ минувшôмъ числѣ „Свободы“ выдрукували мы статю одного Русина зъ старого краю въ тôй справѣ. Мимо сего однакъ вважаемо за вôдповѣдне помѣстити и статю д. Ярослава, бо она въ дечôмъ вôдмѣнна вôдъ попередвои и пôдносить гадки якѣ не були зазначенѣ въ статѣ послѣднôй. — Ред.

Дописи.

Зъ Winnipeg, Man., Canada.
13th day of September, 1901.

„Лисъ ґаздыню лае, що зле курей доглядае.“

Справдѣ сесь лай канадійского каюта (звѣръ преірійный, подôбный до лиса-гієны — жіе мишами, падлиновъ та курми фармерскими), причувсь менѣ, коли вернувши зъ двомѣсячнои обѣздки по нашихъ кольоніяхъ въ Альбертѣ и Манітобѣ, перечитавъ я въ ч. 32. »Чикаґоскôй Католицкôй Ґазетѣ« »Якъ жіють польскѣ поселенцѣ въ Канадѣ«, (урывокъ еѣ бувъ поданый въ 35. ч. »Свободы«) знаного менѣ та цѣлôй альбертскôй Руси р. к. попа Фр. Ольшевского, зъ Beaver Lake, Alta, Canada.

Понеже въ сѣй дописи много брехнѣ та клеветъ на духовеньство наше, мене и поселенцѣвъ нашихъ, то-жь довгомъ маю, будучи другій рôкъ душпастыремъ въ Канадѣ, тіи-жь спростувати. Пише о собѣ кс. Ф. Ольшевскій, що будучи кôлькаиайцять лѣтъ клерикомъ-тулачомъ по Италіи и Франціи, зачувъ о великôмъ числѣ полякôвъ(?!) въ Альбертѣ и пріѣхавъ туда; та по трехъ мѣсячнôй школѣ въ St. Albert, дôставъ свячене вôдъ р. к. бискупа Grandin р. 1900 на місіонара межи сиротами-Русинами!

Дальше, що на просторони 4000 милевôй найшовъ 60 родинъ польскихъ р. к., зъ котрыхъ 2 перейшло на цареславіе, 400 родинъ униятôвъ, а 80 цареславныхъ. Се правда, лишень додати мушу, що наколи вôнъ зажадавъ вôдъ своихъ парохіянъ листово, щобы за сповѣдь давали ему по квoдрови, або по бушльови збôжа, та вѣнчавъ православныхъ буковинцѣвъ безъ св. сповѣди и оповѣдей (за що вôдъ кард. Ледуховского зъ Риму ганьбу и заказъ дôставъ, що менѣ показувавъ), то згôршенѣ р. к. числомъ 20 родинъ вôдступили вôдъ него и до мене належати гр. к. радѣ церковнôй на Еднѣ передъ приѣздомъ моимъ зъобовязались. Вôнъ проте, польско-французкій пôпъ давъ згôршене своимъ и нашимъ фармерамъ, называючи кождого навѣть п. Ивана Савмана за двѣ бушлѣ добрымъ католикомъ. Дотычно пôдлого осуду галицкихъ поселенцѣвъ, що они не мають довѣрія до краевыхъ гр. к. духовникôвъ, що ихъ обдерли, то е вôнъ ложный, езуитскій. Доказомъ сего е фактъ, що гр. кат. Русины зъ цѣлого дистрикту альбертского заслали менѣ еще 1889 р. много листôвъ до Сполученыхъ Державъ, въ котрыхъ на милôсть Вожу просили приѣхати та увôльнити ихъ вôдъ опѣки французкихъ, польскихъ та рос. московскихъ місіонарôвъ, котре жадане свое контрактомъ урядовымъ въ 1900 роцѣ поперли, зобовязуючись платити рôчно 2 доляры вôдъ родины, выставити плебанію, та обробити фарму. Вôдъ жадного галицкого Русина въ Канадѣ не чувъ я слова злого о Впов. ОО. попередникахъ моихъ: Н. Дмитрови и П. Тимкевичу, противно зъ вдячностю и слезами ихъ споминають поселенцѣ, жалуючись, що не могли дати имъ вôдповѣдного удержаня.

То-жь коли на предложене о. Д. Поливки и за згодовъ Впр. консисторіи приѣхавъ я въ другôй половинѣ липня р. 1900 до Альберты и обнявъ ту правдиво апостольску місію за часôвъ Христовыхъ, о рыбѣ хлѣбѣ та водѣ, безъ жаднои найменшои помочи зъ місійныхъ фондôвъ — народъ принявъ мене жичливо, чимъ хата богата. Честь имъ за се! Они не маючи приходскои кватиры, вôдвозили мене оденъ до другого по кôлькадесять миль, на безмежнѣ кольоніи галицкѣ.

Не есть правда, що пише кс. Ольшевскій, будьто бы уніяты на Еднѣ вôддали въ кôлька недѣль по моимъ приѣздѣ, каплицю московскому батюшцѣ. Менѣ еѣ вôддано зъ ключемъ, я еѣ поблагословивъ, мавъ въ уживаню ажь до 12. лютого с. р., липивъ въ нѣй св. Тайны, де до сегодня стоять и нѣколи, нѣ самъ, нѣ народъ, нѣ судъ того права менѣ, нѣ уніятамъ до ней не вôдказавъ, лишень зъ причины оскверненя еѣ черезъ вхôдъ нôчный и дѣйствіе россійского попа и для уникненя бійки а укараня винныхъ московскихъ хрунѣвъ черезъ судъ, не мавъ я тамъ богослуженя и выжидаю рѣшеня пагенту власности выжшого суду въ Regina. Assa. Загадка для чого вôсѣмъ небилôвскихъ фарисеѣвъ на Еднѣ стались цареславными ось яка: Они чули и увѣрили сему, що въ св. россійскомъ синодѣ 7-ой заповѣди божой: »не кради« нема, та коли народъ при церкви зôбраный за ихъ рублѣ и доляpохвацтво, за магнесовѣ пальцѣ, котрыми дѣлились они майномъ церковно-громадскимъ, скинувъ ихъ зъ тростиства и комітету, вôдобравъ на мôй наказъ скарбону церковну, выбравъ другихъ радникôвъ та тростисôвъ и мене межи ними, а имъ заспѣвавъ »вѣчную память«, они порадились батюшки и користаючи зъ мого выѣзду на кольонію, запросили новый комітетъ до рахунку, вôдобрали силовъ ключь церковный, скарбону зъ $55.00 готôвки и вôднесли разомъ зъ патентомъ на 40 акрôвъ землѣ, черезъ Dominion на гр. к. церковъ еще за о. П. Тимкевича закупленыхъ а на нихъ вписаныхъ цареславному батюшцѣ о. І. Корчинскому, а говорячи »церковъ за нами мусить пойти«, присоединились единоспасительнôй россійскѣй вѣрѣ и зôстали принятѣ. Батюшка вôйшовъ до церкви, служивъ благодарственную и заславъ рапортъ архіерею, св. синоду и государю о присоединніи униятôвъ! Сей чинъ запрысяженый 40 уніятами въ судѣ въ Едмонтонъ. 300 родинъ галицкихъ гр. кат. зôставшихъ при своѣй церкви и вѣрѣ се посвѣдчуть. Ихъ списъ я предложивъ пôдъ

присяговъ. Громадѣ гр. к. признавъ судъ и поліція власность церкви, они $600 на будову и утримане церкви дали та лишь патентъ и вôдшкодоване мае судъ выжшій дати. Мы цѣкавй якимъ ордеромъ пожалуетъ госп. оберпрокуроръ Побѣдоносцевъ о. І. Корчинского за его подвигъ по дѣламъ місіи? Русины въ Альбертѣ на Rabbit Hill маютъ красну церковъ, коштомъ 1000 дол. на своимъ грунтѣ поставлену а черезъ мене благословену; ихъ 70 родинъ, 16 миль за Едмонтонъ; дому для священника не маютъ. На Еднѣ побудовано пôвъ коштомъ моимъ на 4 станціи плебанію до даху, фарму 120 акрôвъ я закупивъ, 15 акрôвъ засѣяла громада, а дôмъ на нѣй моими выдатками до половины стоитъ нескôнченый. Чотыри милѣ вôдъ церкви дôстали нашй люде 20 акрôвъ на церковъ, де цминтаръ посвяченый; тоже на Beaver Lake противъ польскои плебаніи достала наша кольонія 400 акрôвъ, де вже цминтаръ заложеный. Въ тôмъ окрузѣ маютъ нашй люде еще 2 кладбища на грунтѣ Ал Карпця и Стеф. Шевчика. На Star, Alta, (Beaver Creek) дôстали тыждневу почту, урядъ телеґрафічный за помочею Mr. Oliver-a, депутата зъ ліберальнои партіи, на котрого Галичане, що маютъ контракты фармовй, дали солідарно при мнѣ 140 голосôвъ. П. Петро Зваричь заложивъ ту читальню и предложивъ депутатови до парляменту жаданя Русинôвъ. Русины въ Альбертѣ хочуть и повиннй мати гр. кат. священника, а сли дôмъ докôнчуть и жнива допишуть, можуть дати удержане самй безъ французкого та російского епископôвъ. Зъ моеи стороны заславъ я справоздане Вир. Митрополитѣ о помôчь, а на жадане нашихъ громадъ въ Манітобѣ приѣхавъ въ липню сюда, зъорґанизувавъ що далось, та заставъ всюда тй самй недостатки и добро.

Иванъ Заклинскій,
рускій кат. духовникъ

СПРАВЫ „Р. Н. СОЮЗА.“

Хотячй приступити до „Союза“ най посылають вступне и мѣсячне до касіера:

Alex Shlanta,
Postmaster.
MAYFIELD, PA., Lack. Co.

И уведомлять секретаря подъ адресою:

D. D. Pyrcz,
P.O. Box 355,
OLYPHANT, PA., Lack. Co.

Хто бы бувъ покривдженый вôдъ котрого зъ урядникôвъ »Союза«, нехай пише до предсѣдателя:

REV. A. BONCHEVSKY, 10 May str.
Ansonia, Conn.

До братствъ „Р. Н. Союза“!

Братя! „Р. Н. Союзъ“ приймае сего мѣсяця новыхъ членôвъ безъ вступного.

Всѣ, котрй не переступили 35 року житя, а суть здоровй и чеснй, зôстануть приняти безъ вступного; маючй бôльше якъ 35 лѣтъ, на половину вступного. **Всѣ нашй братства зволять принимати членôвъ сего мѣсяця такъ само безъ вступного.** Дѣлайте всѣ вôльно, бо въ тôмъ наша сила, и старайте ся притягнути якъ найбôльше членôвъ въ нашй ряды.

Ansonia, Conn. 10. Сент. 1901.
Ант. Бончевскій,
предсѣдатель.

НОВИНКИ.

Достане безплатну пораду.
Кождый, хто мае яку справу до суду въ старôмъ краю, и напише до головного уряду Руско Народного Еміґраційного Дому въ Америцѣ на адресу: REV. N. PIDHORECKY 21 SUSSEX STR., JERSEY CITY, N. J.
Руско-Народ. Еміґраційный Дôмъ мае своего руского адвоката въ краю.

— Застрѣленый страхъ. Богата вдова по Марку Франпу въ угорскôмъ селѣ Бирѣ, мала досить грошей, на котрй еѣ сусѣдъ, Фр. Бодовъ, дôставъ великій апетитъ. Щобы тй грошѣ вôдъ неѣ выдурити, загорнувъ ся въ бѣле простирало и одной ночи явивъ ся въ мешканю вдовы. »Я прійшовъ зъ тамтого свѣта, въ посольствѣ вôдъ твого мужа« — сказавъ гробовымъ голосомъ — »и твôй мужь просивъ тебе, щобы передати ему 20 злр. Наколи ему сего не зробишь, не буде мати супокою«. Перелякана женщина безъ одного слова, вôддала »послови« грошѣ. За кôлька днѣвъ опять зайшовъ сей страхъ до вдовы и зажадавъ, щобы вôддала й тыхъ кôлькасотъ злр. якй недавно взяла за пшеницю, а рôвночасно наказувавъ, абы нѣкому о тôмъ не говорила, бо буде проклята. Та вдова тримала тй грошѣ въ мѣскôй щадници и казала прійти »послови« ажь на трету нôчь, коли она принесе грошѣ до дому. Заки однакъ взяла грошѣ зô щадницѣ, розповѣла о всѣмъ свому братови Ф. Макаю, котрый обѣцявъ еѣ спôймати того страха. Пôшовъ въ тôй цѣли зъ вдовою до еѣ дому, а коли въ ночи явивъ ся »посолъ«, Ф. Макай крикнувъ до него, абы сказавъ, хто вôнъ е? Вôдповѣди не було, тодѣ Макай стрѣливъ и духъ перевернувъ ся безъ житя. Теперь показалось, що тымъ »посломъ зъ другого свѣта« бувъ нѣхто иншій, лишь найблизшій сусѣдъ вдовы, Ф. Бодовъ. До рана Бодовъ померъ, а Макая взяли жандармы до криміналу.

— Загально звѣсно, що мѣжь иншими складовыми частями людскои крови находить ся также желѣзо, вôдъ чого й походить еи червона краска. Отже (наколи вѣрити ґазетамъ) славный французкій хемікъ Орфіля, уживъ сеи обставины въ особливый способъ. Именно, вôнъ пускавъ собѣ вôдъ часу до часу зъ руки кровь, а вôддѣлюючи зъ неи частины желѣза, одержавъ вкôнци стôлько того желѣза, що змôгъ зъ него зробити перстень для своеи жѣнки. Дѣйсно, ще нѣяка цариця не носила перстеня зъ такъ цѣнного матеріялу.

— Коньскй перегоны въ Лондонѣ (Англія), выдерли американскому богачеви J. W. Gates 10 міліонôвъ долярôвъ. Вôнъ заложивъ ся зъ другими богачами, що конь Володиѣовскій побѣдить въ перегонахъ, и програвъ свôй закладъ. Подôбно й прочй амер. богачѣ потратили черезъ сего коня великй грошѣ.

— Sonntagsblatt der New-Yorker Volkszeitung ч. 38. зъ дня 22. сентембра помѣстила знову переклады одного короткого оповѣданя нашого писателя Василя Стефаника пôдъ заголовкомъ „Allein“ (самотна), aus dem Kleinrussischen des W. Stefanik.

— Цукровый трестъ зъ капиталомъ 15 міліонôвъ долярôвъ зъорґанизувавъ ся въ мѣстѣ Ню Йоркъ.

— Русины въ Шкоціи. „Dziennik poznański“ — якъ доносить „Dziennik Chicagoski“ зъ 21. Сент. б. р. — мѣстить допись зъ Глясгова въ Шкоціи, въ якôй дописуватель, описуючи тамошну кольонію Полякôвъ и Литвинôвъ, згадуе также про Русинôвъ котрыхъ тамъ есть кольканайцять и походять зъ Галичины. А намъ вѣдомо зъ оповѣдань нашихъ людей, що по великихъ фабричныхъ та портовыхъ мѣстахъ Англіи и Шкоціи можь часто спôткати Русинôвъ, котрй тамъ остають на зарôбки.

— Гадину въ бананахъ найшовъ гросерникъ Ч. Г. Домсонъ при ул. Monroe въ Rochester, N. Y. Вôнъ прійшовъ до китицѣ бананôвъ, котра висѣла въ сторѣ вôдъ трехъ днѣвъ, щобы урвати кôлька стручкôвъ, и зô страхомъ вôдскочивъ, бо зобачивъ межь стручками молоду гадину боа, довгу на 29 цалѣвъ. „Дзізусъ Крайстъ“! крикнувъ переляканый Американець, а гадина, въ вôдповѣдь на сей окликъ, засычала грôзно. Зателефоновано сейчасъ до менажеріи, звôдки прислали погромцю вужôвъ, котрый взявъ собѣ небезпечного гостя.

— Статистичнй числа говорять намъ, що на цѣлôй земли жіе 2,500,000 майнерôвъ, котрй добувають камѣнный уголь. Зъ того числа найбôльше припадае на Анґлію 603,600, на Америку 401,220 а решта на прочй краѣ свѣта.

— Вже пять коровъ пропало сего лѣта зъ Олифанту и дооколичныхъ плейзôвъ. Передъ двома тыжнями щезла немовь пôдъ землю гарна корова п. Ю. Хиляка, а люде починають голосно говорити, що се дѣло якогось рѣзника (бучера), котрый вышукуе найкраспй коровы и краде ихъ на зарѣзъ. Вартало бы выслѣдити премудрого пташка и всадити тамъ, де ему давно належить ся бути, — т. е. до лякопу.

— Надходить осѣнь, высыхають травы и листе а въ слѣдъ за тымъ починають навѣщати Канаду пожары лѣсôвъ. Зъ Онтеріо, Манітобы, Асинібои и пр. провінцій доходять вѣсти, що сотки тысячь акрôвъ лѣсôвъ вже падають жертвою огню. Рускй поселенцѣ най незанедбують заздалегôдь вôдъ мешкань вытинати корчѣ и дерева, тай старанно обоорювати ихъ, бо за нещасте не тяжко въ такôмъ часѣ.

— Рабунки банкôвъ, черезъ тайну ватагу зъорґанізованыхъ розбишакôвъ, приберають въ Спол. Державахъ великй розмѣры. За послѣдныхъ десять днѣвъ зрабовано банкъ въ Hammond, Wis., Shelsburg, Ia. и въ Republican City, Nebr. Злочинцѣ добирали ся до желѣзныхъ касъ при помочи динаміту и забрали разомъ до 12 тысячь долярôвъ готового гроша.

— Маґазинъ пороху, званый Ripault коло Парижа (Франція), вылетѣвъ въ воздухъ въ наслѣдокъ експльозіи. Пять людей згинуло, а 19 привела катастрофа до утраты здоровля.

— „Громадськй Голос“ — якъ доносить »Дѣло — зачне наново выходити вôдъ 1. жовтня с. р. пôдъ редакціею д-ра Ив. Макуха и В. Загайкевича. Якъ звѣсно, ся ґазета перестала була выходити зъ причины браку фондôвъ.

— „Руслановн“ доносять: Въ ночи зъ дня 6. на 7. м. м. на шляху межи Княжемъ а Золочевомъ (Галичина) незнаный злочинцѣ вырвали шину 12 метрôвъ довгу и кинули ея на бôкъ дороги. Се стало ся саме передъ приѣздомъ нôчного поѣзду особового. Помôчникъ будника Шемберскій, котрый мавъ „перегланути ею просторонь, мимо темноти ночи замѣтивъ, що шины ушкодженый и телефонічно донѣсъ про се сусѣднымъ будникамъ, абы задержали поѣздъ. Шемберскій мавъ чути голосъ спадаючои шины, и длятого пôшовъ подивити ся, що стало ся. Про подѣю зараз дали знати жандармеріи, але она доси не выкрыла злочинцѣвъ. Пôдозрѣне упало на самого Шемберского и его скованого вôдвезено вчера до Золочева. Шемберскій хотѣвъ зъєднати собѣ тымъ способомъ похвалу зъ дирекціи и одержати грошеву нагороду за выратоване поѣзду зъ нещастя. Чи се правда — выкаже дальше слѣдство.

— Бритвою зарѣзаного Литвина найшли въ ночи зъ дня 28 го на 29-го м. м. въ Прайсбурґъ, Па. Покôйный называвъ ся Купса.

— Дня 1-го новембра розпочинаесь курсъ науки дякôвства въ Jersey City. Родичѣ маючй хлопцѣвъ зъ добрымъ голосомъ, здôбныхъ на дякôвъ, а також изъ старшихъ, хто хотѣвъ бы дякôвства учитись маючи початки, нехай зголосить ся до дяко учителя на адресу A. Zwolinski, 200 Warren Str., Jersey City, N. J. До теперь зголосилось 3.

— Баль! на дохôдъ рускои церкви въ Northampton, Pa. вôдбуде ся дня 7. октобра с. р. въ гали Лабаха. Тікетъ лише кводра. Забава дуже весела!

— Хто знае, где суть Ґордій Миколайчукъ и Василь Куцакъ, нехай дасть знати на адресу Андрѣй Збѣглей, Medicine Hat, Assa, Canada.

Оголошене.

Дня 20-го Октобра с. р. въ 20-ту Недѣлю по Сош. св. Духа вôдбуде ся въ Mayfield, Pa. благословеніе изъ внутръ и внѣ красно вôдновленой церкви, на котре то торжество усердно запрашае Всеч. ОО. духовныхъ и сусѣдныхъ братей Русинôвъ, пôдписаный комитетъ церковный.

При нагодѣ сей, устроюе вечеромъ читальня тутейша на дохôдъ церкви и читальнѣ „Вечеръ“ музик.-декляматорскій зъ представленемъ театр. мельодрамы „КАПРАЛЬ ТИМКО“ — по слѣдуючôй проґрамѣ:

1. Отчитъ о просвѣщеню въ загалѣ и о театрѣ въ особенности, о скôлько той пôддержуе просвѣщеніе.
2. Спѣвъ хорально-церковный.
3. Представлене мельодрамы Мыдловского „Капраль Тимко“ въ 5 дѣйствіяхъ, съ красными спѣвами, при акомпаніаментѣ мѣстц. русской оршестры.
4. Между актами, послѣдують декляманіи.

(Балю не буде нѣякого).

Надѣемося, що доокрестнй нашй братя Русины и Славяне, схотятъ на тое торжество ласкаво прибути.

Mayfield, Pa. д. 29. Сент. 1901.

о. Феофанъ А. Обушкевичь,
Озимъ Давôнчикъ,
Кириллъ Ставнскій,
Алексій Шлянта,
Андрей Іела.

oc17

Памятайте
НА ФОНДЪ ШКÔЛЬНОЙ МОЛОДЕЖИ
въ Америцѣ!

Читайте!

П. С. Чернецкій, котрого тутъ портретъ подаемо, есть аґентомъ »Свободы«. Вôнъ вôдвѣдае сего и слѣдуючого тыждня околицѣ Шамокинъ, Мт. Кармель, Шенандо и другй. Мае вôнъ право зъеднувати новыхъ читателѣвъ, збирати предплату, адвертайзменты и взагалѣ полагоджувати всякй справы въ имени »Свободы«. Сподѣемось, що всѣ Русины радо его повитають и улегчать ему всякими можливыми способами сю тяжку роботу.

Выдавцѣ „Свободы.“

ВАЖНЕ!

Братство св. Ар. Михаила въ St. Louis, Mo. буде принимати новыхъ членôвъ при $1.00 вступного, дня 6 го Октобра. На тôмъ мітинґу буде ся также принимати до »Р. Н. Союза« новыхъ членôвъ вôдъ 1 до 35 лѣтъ цѣлкомъ безъ вступного, а вôдъ 35 до 45 лѣтъ за пôвъ вступного.

Григорій Копча,
секр. братства и „Р. Н. Союза.“

oct3

Дещо з історії
російскої православної місиї в Америці.

(Конець.)

A glimpse at the practices in the faraway Alaska, where the unfortunate natives cannot be heard, is furnished by a story given publicity two years ago, which, finally coming under cognizance of the Holy Synod, resulted in the recall and disgrace of a priest named Metropolski.

This worthy was stationed in Sitka and lived at a very fast rate. His salary would not meet his demands, and he mortgaged his church for $3.200. A brother of the priest, who was a monk, was sent out to arrange matters and it was finally agreed that a certain amount should be deducted from his salary to pay off the mortgage.

Metropolski was allowed $30 a month to live in Sitka, while $50 per month was paid to the wife of the priest, residing in San Francisco, not to give birth to more children.

Another priest by the name Father Moses Salamatoff, in Belkovski, peninsula of Alaska, taught his Aleutian parishioners that it was their duty to make offerings not only to the saints but to him. While in San Francisco, he obtained an inmense lithograph of Michael Stroganoff, Jules Verne's hero, and took it to Alaska. There he set it up in the church, and surrounded it with candles. The Aleuts were taught, that it was a new saint, lately blessed and imported from Russia. The ignorant Alaskans worshipped the theatre poster and presented it with $800 worth of furs, which Father Moses Salamatoff promptly sold. This wily Priest at one time drew his check in San Francisco for $10,000, as the profits of his impositions. The rules of the church prohibited him from leaving his Alaskan post, but to enjoy a good time in civilization, it was his habit to secure a physician's certificate testifying, that it was absolutely necessary that he came to this city for medical treatment.

There are other stories of a like character told. All are discreditable to the church authorities. But for their escapades, many of the priests, who once held sway in this diocese are now suffering in their mother country.

Alexander's arm has been long enough and strong enough to reach out and drag them back.

Історня, яка два роки тому зістала опублікована дала яке-таке поняте о практиках у далекій Алясці, звідки нещасні тубульці не можуть дати чутки о собі — а дійшовши до відомости сьвятійшого синоду, скінчилась відкликом і знеславленем священника Метропольского.

Сей достойник був наставлений в Ситці і жив дуже виставно. Його пенсия не вистарчала на його потреби, і він затягнув довг на свою церков в сумі $3,200. Брат того попа, котрий був монахом, був післаний довести справу до кінця і остаточно прийшло до такои згоди, що на сплату морґіча певна сума має бути відтягана з його пенсиї.

Метропольскому видавали $30 місячно на жите в Ситці — між тим як $50 на місяць плачено жінці попа, котра мешкала в Сан Франсіско, щоби не мати більше дітей.

Другий піп, на прізвище отець Мойсей Саламатов з аляскиньского півострова Белковский, учив своїх алеутских парохіян, що то їх обовязок приносити жертви не лиш сьвятим але і йому. Будучи в Сан Франсіско, він дістав величезный літоґрафований образ Махайла Строґанова, героя Юлія Верна, і взяв його до Аляски. Там він поклав його в церкві і обставив сьвічками. Алеутів поучено, що се новий сьвятий, недавно канонізований і привезений з Росиї. Темні Аляскинці ублажали театральне оголошене і обдаровали його футрами вартости $800, котрі отець Мойсей Саламатов вскорі продав. Сей лукавий піп одного разу писав чек в Сен Френсіско на $10.000, що були зиском з його обманьств. Церковні закони забороняли йому опускати аляскиньску позицію, та хотячи добре бавитись посеред цивілізациї — він мав звичай діставати лікарске сьвідоцтво стверджуюче абсолютну конечність його приїзду до сего міста задля курациї.

Розказують ще і инчі історий подібного характеру. Всї они приносять встид для церковних властей. Та за свої вибрики, богато попів, що колись мали значіне в дієцезиї, покутують тепер в своїм родимім краю.

Рука Александра була і досить довга і досить кріпка, аби їх дістати і стягнути назад.

Все одно...

М а л п а Ж.: — Теперь въ загальнôмъ заколотѣ добре для себе рыбы ловити. Кричать всѣ Американцѣ на анархистôвъ, такъ и мы зробѣмъ анархистами своихъ ворогôвъ, а може позбудемо ся ихъ. Въ тôй цѣли написала я статю въ нашôмъ »Ам. Р. Злôстнику« пôдъ заголовкомъ: „Анархизмъ и Радикалы“, котра вправдѣ сильно воняе, але смакъ для мене мае...

М а л п а Т.: — Велъ, се „превосходительство“, бо я такй самй дописи поляпала въ нашôмъ „Смѣтѣ“ и въ „S. Dernik-y“. Побѣдимо!

М а л п а Ж.: — Шюръ, побѣдимо!

М а л п а Т.: — А до якои партіи ты належишь, що такъ одномышленно зъ нами дѣлаешь?

М а л п а Ж.: — До мадярско-рускои ненасытнои зъ чорнымъ пôднебѣнемъ... А ты?

М а л п а Т.: — Я належу до твердо-русскои-голоднои зъ чорнымъ пôднебѣнемъ и совѣстію...

М а л п а Ж.: — Харашо, се все одно, — мы собѣ сестры! Гало!!

ч.

— Где єсть? Марушка Головенька, родомъ зъ Ветлина, ярославского повѣту въ Галичинѣ. Пôшла вôдъ свого вôтця Миколы, що живе въ Йорктонѣ, вже два роки тому назадъ и не знати где ся подѣвае. Хто бы знавъ о нѣй, нехай дасть знати на адресу

NICHOLAS HOLOVENKA
Yorkton, Assa, Canada.

s10

БОГАТЫРѢ.

— И чого-жь ты нынѣ такій „парадный“ (гонорный?)

— Бо я вчера обертавъ міліонами.

— Ты? — такій дѣдъ, що нѣколи цента не може при души задержати? Даруй, але се вже брехня.

— Нѣ, присяй Богу, що нѣ!

— Якимъ же чиномъ мôгъ ты обертати міліонами?

— Я гулявъ зъ панною Еней, котра, якъ знаешь, мае міліоны.

— Такъ? — Дурниця Мои братя по Адамѣ--правôтци, котрыми суть: Ротшільдъ, Карнеґі, Рокефелеръ и пр., мають также міліоны, а я все таки не дужъ тымъ гонорую ся...

ВСЯЧИНА.

Биржа працѣ.

Въ нынѣшныхъ часахъ, коли всѣ потрѣбнѣ до житя рѣчи вытворюесь на продажь, коли тѣ рѣчи лише дорогою купна-продажѣ переходять вôдъ того, що ихъ вытворивъ до того, що ихъ потребуе, — нынѣ не лишь вытворы рôльничои господарки и промыслу, не лише плоды ланôвъ, лѣсôвъ, не лишь выробы фабрикъ и варштатôвъ, але и сила робуча е предметомъ купна-продажѣ, — є товаромъ.

Скрôзь въ захôдно-европейскихъ краяхъ, де рухъ робôтничiй обгорнувъ и зъорґанізувавъ широкй круги люду мѣйского, бачимо бюра посередництва працѣ, биржѣ працѣ; передôвсѣмъ въ Анґліи и у Франціи.

Робôтники можуть красше продати свою силу робочу, лекше найти роботу; вони не є вôдданй на поталу рôжнымъ факторамъ и предпрiемцямъ, котрй и на тôй торговли роблять добрый интересъ.

Очевидно, що биржѣ працѣ не можуть усунути зовсѣмъ безробôтя, не можуть нѣкому зъ робôтникôвъ запевнити его будучности. Нынѣшна капіталістична господарка вызначаесь тымъ, що кождый капіліcтъ выроблюе товары на здогадъ, не маючи и не могучи мати певности, що всѣ тй товары розкуплять. Нынѣшна господарка мусить проте зъ конечности по хвиляхъ новного розвôю, де промыслъ и торговля цвитуть якъ найкрасше, впадати въ хвилѣ розстрою, де рынокъ не прiймае вытвореныхъ товарôвъ, де богато фабрикъ замыкае ся, богато варштатôвъ стае а тысячѣ робôтникôвъ лишають ся безъ роботы.

Але зъ сего зовсѣмъ не выходить, мовъ бы нынѣшнй биржѣ працѣ не були корисні и для робôтникôвъ и для загалу. Въ тыхъ межахъ, якй мы зачеркнули, биржѣ працѣ можуть справдѣ принести богато добра робôтникамъ.

— Малпа оранґутанґъ, яка находить ся въ центральнôмъ парку въ Ню Йорку, зъѣсть за оденъ день 50 бананôвъ.

— Американьскі шевцѣ мають свое товариство, щось въ родѣ „Р. Н. Союза", до якого належить 50 тысячь членôвъ. Се товариство мае въ банку 55,920 долярôвъ, хочь щедро вспомагае своихъ членôвъ въ разѣ недуги и дуже точно выплачуе посмертнй запомоги. Очевидно, що шевцѣ лѣпше вмѣють пôддержувати свои товариства, якъ мы Русины.

— Чимъ разъ бôльше мешканцѣвъ Вѣдня починае живити ся кôньскимъ мясомъ. Въ 1899 роцѣ пôшло тамъ на зарѣзъ 26,646 коней, а все мясце зъ нихъ спожили людонькове.

— 5562-ій рôкъ розпочавъ ся въ суботу, дня 14. м. м. пôсля жидôвского календаря, числячи вôдъ сотвореня свѣта.

— Майно американьского міліонера Ракефелера выносить округло 945 міліонôвъ долярôвъ.

— Въ американьскихъ фабрикахъ выроблюе ся денно 2500 кишенковыхъ годинникôвъ.

— Минувшого року выемігрувало до Америки: зъ Австрiи 108,701 осôбъ, зъ Нѣмеччины 20,768, зъ Еталіи 111,088, зъ Росіи 92,486 зъ Романіи, Сербіи, Болгаріи и Чорно-Горы разомъ — 10,263, а зъ Франціи лишь 2,971.

Просьба

до всѣхъ Братей Русиновъ и Славянъ, о ласкавый даръ, на маючу ся построити нову церковь изъ твердого матеріяла въ Устью рускôмъ (на Лемкахъ въ Галичинѣ). Прибѣгнути къ сей умилительной просьбѣ, поводують тіи обстоятельства: 1. Устье русске есть осередкомъ Лемкôвщины, той пôдбескидскои стороны, изъ котрой найбôльше нашихъ Русинôвъ-Лемкôвъ въ Америку выемигровало. 2. Въ тôмъ селѣ при церкви тамошней, дуже старой и малой, ôтбываются рôкъ-рôчно два отпуста. 3. Суть призволены ярмарки. 4. Єсть тамъ почта, постерунокъ жандармеріи, и неодолгій часъ прибуде стація желѣзницѣ и пр. Тое все наведенное, каждого наглядно переконуе, що въ такой мѣсцевости, где есть бôльшій приплывъ чужосторонныхъ людей, доконче потребна есть и красна церковь, яко оплôтъ, для пôдержаня народности русской, и вѣры нашой святой по восточному обряду.

Изволте Братья Русины, своимъ щедрымъ подаяніемъ, сему богоугодному и патріотическому дѣлу, прійти въ помôчь, а устроите собѣ памятникъ въ благодареніе Богу небесному, за всѣ Єго добродѣйства. Доброохотнй пожертвованя, най изволять Братья Родимцѣ, вручати въ каждомъ плейзѣ на ту установленому безплатному колектору або впрость на мою адресу. Благодарячи вже напередъ щедрыхъ дателѣвъ русскимъ словомъ »Спаси Богъ« — остаюсь съ сердечнымъ поздоровленіемъ для всѣхъ.

REV. TH. OBUSHKEVICH
Russian Cath. priest,
P. O. Box 4.
MAYFIELD, Pa., Lack'a Co.

Въ редакціи „Свободы" можна купити слѣдуючій книжки:

	цнт
1. Читанка для молодѣжи	10
2. Календар Комара (на 1901)	10
3. Календар Просьвіти (на 1901)	20
4. Календарь для Ам. Русинôвъ (1901)	25
5. Якъ повставъ свѣтъ?	15
6. Творы Гр. Квѣтки	1.00
7. Луць Заливайко	15
8. Покарана ложь, комедія для дѣтей	20
9. Лихій день, комедія	10
10. Ревізор з Петербурга, комедія	40
11. Спомини А. Гончаренка	10
12. Рускій букварь	25
13. Читанка для Ш. клясы	40
14. Читанка для IV. клясы	50
15. Библія мала	30
16. Библія велика	50
17. Руско-анґлійскій провôдникъ	50
18. Маруся, оповѣдане	25
19. Коли ще звѣрѣ говорили	40
20. Лисъ Микита	50
21. Нашй звѣрята	25
22. Робінзон Крузо	10
23. Народнй казки ч. I.	25
24. Народнй казки ч. II.	25
25. Рускій спѣваникъ	40
26. Новомодный спѣваникъ	15
27. Молитвенникъ для дѣтей	10
28. Народный рускій молитвенникъ	30
29. Народ. руск. молит. (лѣпша оправа)	40
30. Пѣснословець	45
31. Молитвенникъ	$1.20
32. Молитвенникъ (лѣпша оправа)	1.60
33. Хвалите Господа	1.20
34. Коваль Бассімъ	60
35. Образки для дѣтей за оденъ	1 ц.
36. Катехизмъ	10
37. Великій Изборникъ	$4.00
38. Казки Л. Толстого	20
39. Псалтиръ	90
40. Спôлкова умова	10
41. Хрунѣяда	8

Хто замовляе повызшй книжки мусить прислати заразомъ и грошѣ. Безъ грошей нѣкому книжокъ не высылаемо. Читайте сей спис кождого тыждня, бо вôнъ змѣняе ся. Въ нѣмъ подаемо лишь тй книжки, що маемо у себе на складѣ и котрй можете дôстати сейчасъ. Жадныхъ цѣнникôвъ не высылаемо. SVOBODA, Box 418, Olyphant, Pa.

БРАТСТВО Св. АА. ПЕТРА и ПАВЛА ВЪ ANSONIA, CONN

Гавр. Дзядыкъ, предсѣд.; Ст. Собѣнъ, заступникъ предсѣдателя; Г. Горбаль, секретарь, 130, Main str., Derby, Conn.; Ил. Глива, заст. секр.; А. Пôдбережнякъ, касіеръ, Д. Сидорякъ заст. кас., М. Пôдбережнякъ капитанъ; оп. хорыхъ: Петро Карпякъ въ Ансоніи и Яцко Качмарчикъ въ Дерби; Ст. Петровскій дверникъ; А. Горбаль секр. Союза, Box 320, Derby, Conn. Въ Waterbury філія: Д. Демяновичъ пред. И. Констанкевичь секр.

УРЯДЪ БРАТСТВА Св. ПРОРОКА ИЛІИ въ SCRANTON, PA.

Чіпакъ С. предсѣдатель, Дерко Мих. мѣстопредс., Демко Лешко секретарь, Вилящій Анд. касіеръ, Митро Цимбалякъ записникъ, Гудакъ Андр. контрольоръ, Масляръ Стефанъ и Мих. Сіборъ доворцѣ касы, Гойдичь Юрко капитанъ, Филь Захаръ дверникъ, Лукачь Иванъ и Лукачь Гнатъ дозорцѣ хорыхъ. Мітинґи вôдбувають ся въ четверту недѣлю кождого мѣсяця. Адресъ братства: Лешко Демко, 1025 Bergen Court.

Братство св. Петра и Павла въ Trauger, Pa.

Иванъ Чєрвѣнка, предсѣдатель; Мацей Єндрекъ, мѣсто-предс.; Иванъ Гардый, секретарь, Box 7, Trauger, Pa.; Аладаръ Кужденій, записникъ; Петро Єленьовскій касіеръ.

УРЯДНИКИ БРАТСТВА Св. IОАНА ХРЕСТИТЕЛЯ ВЪ TRAUGER, PA.

Ив. Фаринякъ, предсѣдатель; Ал. Семаницкій, мѣстопред.; Т. Ґринпа, секретарь; М. Березкій, касіеръ; контрольоры Д. Грицко и М. Ющакъ; дверникъ Пор. Подолякъ. Мітинґи вôдбувають ся кожду другу недѣлю по першôмъ въ гали церковнôй.

Урядъ братства св. Арх. Михаила въ Yonkers, N. Y. на рôкъ 1901:

О Вариха предсѣдатель, И. Щелецкій заступникъ, Варт. Дурнякъ секретарь, Титъ Дубець заступникъ, Анд. Драганъ касіеръ, А. Телехъ заступникъ, С. Радко контрольоръ; опѣкуны хорыхъ: Афт. Дубянскій, Иванъ Спякъ, И. Павелчакъ, А. Сивпкъ. С. Скирнанъ дверникъ, Д. Фешь заступникъ, Г. Микулякъ капитанъ.

Урядъ братства Трехъ Святителѣвъ въ Whitney, Pa.

Ив. Сопчишакъ предсѣдатель. Ив. Вознякъ заступникъ, Спир. Горощакъ касіеръ, П. Завада секретарь, Анд. Шпрохъ писаръ, Ос. Дзюричко опѣкунъ хорыхъ, Вас. Кретъ дверникъ. Мітинґи вôдбувають ся кождои першои недѣлѣ по 15-ôмъ. Заложене 21-го февруара 1900.